

AKKA/LAA

Ziņas

Nr. 42, 2016.gada janvāris

Labs iesākums nepaliek pusratā!

Autorības pamatu pamats — radošais process — 2015.gadā, kā šķiet, ir bijis neparasti intensīvs. Ielūgumi uz jaunu grāmatu prezentācijām ir pienākuši vai ik nedēļu. Teātru izrādes ir izpirktas pat mēnešiem uz priekšu. Aplūkojot jauno, “Zelta mikrofonu” gada balvai iesniegto mūzikas albumu kaudzīti uz sava galda, secinu, ka tā nekad vēl nav bijusi tik liela.

Radošā procesa likumiskais nodrošinājums — autortiesības — ir izpelnījies pastiprinātu sabiedrības uzmanību. Tiesa gan, rosinājums nāk no Eiropas organizācijām, reaģējot uz jauniem autordarbu izmantošanas veidiem: tā ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26.februāra direktīva 2014/26/ES par

autortiesību un blakustiesību kolektīvo pārvaldījumu un muzikālo darbu tiesību lietošanai tiešsaistē daudzteritoriālo licencēšanu iekšējā tirgū. Meklējot risinājumu šīs direktīvas pārņemšanai, Kultūras ministrijā ir sapulcināta darba grupa — autoru organizāciju pārstāvji, autoru darbu izmantotāji, juristi un ierēdņi, kuru kopdarbs ne tikai salāgos Eiropas un Latvijas likumus, bet ļaus visām

ieinteresētajām pusēm gūt lielāku gandarījumu, darot kopīgu darbu radošā procesa nodrošināšanai. Latvijas autoru organizācija — mūsu AKKA/LAA — ir ieguvusi daudz pozitīvāku tēlu sabiedrības acīs. Ir sarucis tas sabiedrības segments, kam AKKA/LAA šķiet esam birokrātiska valsts iestāde. Gan pašu autoru, gan jo sevišķi padomes locekļu publiskās

diskusijas ir ļāvušas labāk saprast, ka organizācija — tie ir autori paši; šobrīd organizācijā pārstāvēti vairāk nekā pieci tūkstoši Latvijas un vairāk nekā četri miljoni ārzemju autoru, tā ir mūsu sabiedrības aktīvi radošā daļa. Šis gads ir pagājis arī bez “melnā PR”, kas būtu vērstas pret AKKA/LAA, autoru darbu izmantotāji ir kļuvuši gan likumpaklausīgāki, gan arī saprotošāki pret līdzcilvēkiem — autoriem, kuru radošā darbība tiem ir devusi kādu labumu un kam, lai cik tas dažam liktos dīvaini, ir savas vēlnes un vajadzības.

Ir patīss prieks par to, ka šogad AKKA/LAA ir sarūpējusi ievērojamu atbalstu radošajai darbībai, nodibinot Autora stipendiju: šis jaunrades procesa atbalsts kļuva iespējams, izmantojot mūsu biedrības Kultūras un izglītības fonda līdzekļus, kas pēc būtības ir atskaitījumi no ārvalstu autoriem savāktās atlīdzības. ➔ turpinājums 2.lpp

*Jāsaprot,
ka
AKKA/LAA
— tie ir
autori
paši!*

**Panākumiem
bagātu
un radošu
Jauno gadu!**

AKKA/LAA

LATVIJAS AUTORU BIEDRĪBA

Tādējādi šobrīd varam secināt, ka autoru un viņu radošās darbības atbalstam un sasniegumu atzīmēšanai AKKA/LAA piedāvā jo kuplu buķeti, ko veido trīs krāšņi ziedi:

Autortiesību bezgalības balva, kas pastāv jau kopš 1999.gada un kuras uzdevums ir izcelt autora darbu tā daudzveidīgajā funkcionalitātē; piešķirama vienreiz gadā; Autora balva, kas iedibināta 2013.gadā, un tās uzdevums — atzīmēt izcilu radošo veikumu; piešķirama vienreiz gadā; Autora stipendija, ieviesta 2015.gada otrajā pusē un iecerēta kā atbalsts jaunu darbu radīšanai; piešķirama divas reizes gadā. Protams, ir vēl jādoma, kā šos trīs “naudas rīkus” padarīt pazīstamākus un efektīvākus, tomēr jau tagad ir skaidrs, ka autoriem individuāli un Latvijas kultūras procesam kopumā to nozīme ir ievērojama, un tā tikai palielināsies.

Domas par nākotni, kā allaž, saistās ar cerībām uz kaut ko jaunu, un tam ir sava vieta. Ne mazāk svarīgi tomēr ir arī tas, ka lietām ir turpinājums un ka labs iesākums nepaliek pusratā. Novēlu autoriem realizēt radošās ieceres un būt saskaņā ar sevi, sabiedrību un visumu. Novēlu AKKA/LAA biedriem apzināties savu statusu un būt lepnēm par piederību pie vienas no 50 labākajām autortiesību organizācijām pasaulē. Novēlu padomei turpināt labos darbus un rosināt un īstenot jaunas idejas. Vēlu arī, lai AKKA/LAA darbinieki ir tikpat darbīgi, varoši un iniciatīvas bagāti kā līdz šim. Vēl — lai jaunā datu apstrādes sistēma sāk darboties ar pilnu jaudu, dodot iespēju visu sarežģīto autortiesību administrēšanu pacelt jaunā, iepriecinošā līmenī. Viens vēlējums arī mūsu politiķiem un ierēdņiem: rūpējoties par ekonomisko izaugsmi, valsts drošību un sabiedrības integrāciju, vajadzētu atcerēties, ka nākotne ir vēl vairāk atkarīga no kultūras ilgtspējas un radošuma, un kultūra ir atbalstāma kā pirmā un svarīgākā joma. □

Valdis Muktupāvels,
AKKA/LAA prezidents

Autortiesību bezgalības balva 2015

Autortiesību bezgalības balvas 2015 gaida savus īpašniekus Dailes teātra Mazajā zālē: 30.novembris, drīz jau septiņi vakarā

Pērnā gada 30.novembrī autoru biedrība AKKA/LAA jau 17. reizi pasniedza Autortiesību bezgalības balvas (ABB). Kopš 1999. gada šo balvu ik gadu saņem autori, kuru darbi iepriekšējā gadā izmantoti visvairāk un visdažādākajos veidos — publiski izpildīti, pārraidīti TV, radio, publicēti, reproducēti mehāniskajā ierakstā, kinofilmās, teātra izrādēs u.c. Balvu nevis piespriež žūrija, bet nodrošina autordarbu izmantojuma datorizēta uzskaitē.

17 gados godalgoti 189 autordarbi, no tiem 118 muzikāli, 32 literāri un dramatiski, 26 vizuāli un 12 audiovizuāli. 2015.gadā pirmoreiz Autortiesību bezgalības balvu saņem arī horeogrāfiska darba autori. Balvu šajos gados saņēmuši 243 autori, dažs no viņiem — vairākkārt. Šāgada balva būs jau ceturrtā komponistam Raimondam Paulam un piektā mūziķim Renāram Kauperam, trešo reizi to saņems fotogrāfe Māra Brašmane, otro reizi — komponists Mārtiņš Brauns un Georgs Pelēcis, mūzikas un teksta autors Reinis Briģis, arī scenārists Tāivaldis Margevičs un kinooperators, režisors Ivars Seleckis, savukārt dzejniece Inese Zandere tiek godalgota jau piekto reizi. Balva ir piramīdas formas pulkstenis, kas ir atsauce uz laika ritējumu; tā skaldnes ar kopīgu virsotni liek domāt par autora darbu. Autortiesību bezgalības balva atgādina, ka

darbs dzīvo pats savu dzīvi un nereti atdzimst gan jaunā vidē, gan citā veidolā, jo tā izmantojuma iespējas laika gaitā variējas un vairojas — gan tehnoloģiju, gan sabiedrības mainības dēļ. Lietojumā var atgriezties darbs, kurš radīts senāk, un tikpat labi daudzos veidos un medijos dzīvi var uzsākt arī pavisam jauni darbi. Autortiesību bezgalības balvu saņēmušo darbu krājums faktiski parāda, kādi autordarbi bijuši vajadzīgi sabiedrībai un sevi pierādījuši kā savdabīgi kultūrtelpas gravitācijas centri.

Autortiesību bezgalības balvas 2015 saņēmēji ir:

*Autordarbi
ir
savadabīgi
kultūras
gravitācijas
centri*

☞ **lugu autors Andris Niedzviedzis** — par lugu „Dūdene zin”, kas iestudēta Kalna pagasta dramatiskajā kolektīvā, Ābeļu pagasta amatierteātrī, Rubas amatierteātrī, Vilzēnu Tautas nama amatierteātrī, Vijciema amatierteātrī, amatierteātrī „Ugāles Drāma”, Zirņu pagasta amatierteātrī, Jaunlaicenes amatierteātrī, Ilūkstes amatierteātrī un citviet;

☞ **fotogrāfe Māra Brašmane** — par darbiem „Lāčplēša iela. Andrejs Ģermanis, Laima Eglīte un Eižens Ivanovs” (1971.g.); „Hipiji Vecrīgā” (1968.g.); „Eižens Valpēters un Tamāra Dobrova uz Politehniskā

institūta jumta” (1968.g.) ceļojošajā izstādē „Parunāsim par modi”, kas norisinājās Eiropas Savienības valstu kultūras iestādēs un vēstniecību telpās; par fotogrāfijām izstādē „Maija Tabaka. Gleznas” Cēsu izstāžu zālē; par darbiem, kas retranslēti Latvijas, Lietuvas un Igaunijas televīziju raidījumos un publiskoti internetā;

☞ **gleznotāja Maija Nora Tabaka** — par gleznām „Īrijas skaistums”, „Basketbols TTT”, „Ave sol” un Kokars”, „Pilsētas madonna”, kuru reprodukcijas publicētas Latviešu valodas aģentūras izdotajā zinātniski metodiskajā izdevumā „TAGAD”; par gleznu „Pašportrets”, kuras reprodukcija publicēta biedrības bērniem „Droši un koši” izdotajā Ingas Beitņņas, Kristīnes Morozovas un Martas Pallo grāmatā „Mula un portrets”; par darbiem, kas reproducēti Lietuvas izdevumos, demonstrēti Igaunijas un Latvijas televīzijā un publiskoti internetā;

*Ik autor-
darbam ir
iespēja
pārdzimt
citā
veidolā*

☞ **režisors Vasilij Mass, komponists Mārtiņš Brauns un mākslinieces Ināra Antone un Gaļina Mass** — par 1992.gada filmu “Zirneklis” (scenārija autors — Vladimirs Kaijaks, operators — Gvido Skulte, mākslinieks — Neils Mariss) — latviešu pirmo un vienīgo erotisko šausmu filmu, kas uzņemta pēc Vladimira Kaijaka stāsta “Zirneklis” motīviem, kurai AKKA/LAA izsniegusi pirmo licenci uz septiņiem gadiem filmas reproducēšanai un kopiju izplatīšanai ASV teritorijā DVD/Blue Ray formātā un kas publiski demonstrēta kinoteātrī “K.Suns”;

☞ **režisors un operators Ivars Seleckis un scenārija autors Tāivaldis Margevičs** — par Latvijas Kultūras kanonā iekļauto 1988.gada dokumentālo filmu “Šķērsiela”, kas reproducēta DVD, iekļauta Nacionālā kino centra projekta “Latvijas filmu zelts” 25 DVD izlasē un publiski demonstrēta Esplanādē projekta „Latvijas filmu vakari” ietvaros;

☞ **mūzikas un teksta autori Aleksis Luriņš, Roberts Vanags, Emīls Kaupers un Edgars Kaupers** — grupa „Carnival Youth” — par albuma „Never Have Enough” tituldziesmu, kuras ieraksts daudz un bieži raidīts gan radio, gan televīzijas ēterā un kas plaši skanējusi dzīvajā izpildījumā koncertos;

☞ **komponists Raimonds Pauls** — par mūziku izrādei „Īsa pamācība mīlēšanā”, kas bijusi iestudēta J.Raiņa Latvijas Dailes

teātrī (1973), atjaunota Dailes teātrī 1978.gadā un 2001.gadā, plaši izmantota iestudējumos Latvijas amatierteātros, izmantota jaunā aranžējumā Daugavpils teātra iestudējumā (pirmizrāde 2014.gada 23.oktobrī); dziesmas ar Rūdolfa Blaumaņa vārdiem izmantotas arī Rīgas kinostudijas filmā „Īsa pamācība mīlēšanā” (1982), daudz skanējušas koncertos, radio un televīzijā;

☞ **komponists Georgs Pelēcis** — par skaņdarbu „Plaukstošais jasmīns”, kas koncertos skanējis Latvijā, Vācijā, radio un interneta vietnēs — Vācijā, Zviedrijā, ASV un Austrālijā;

☞ **mūzikas, teksta autori un aranžētāji Ralfs Eilands un Reinis Briģis** — par dziesmu „Smile”, kas grupas „PeR” izpildījumā skanējusi sabiedriskajos un komerciālajos radiokanālos un publiskā izpildījumā — koncertos;

☞ **mūzikas un teksta autors Normunds Zušs** — par dziesmu „No visas sirds”, kas grupas „Galaktika” izpildījumā raidīta televīzijas un radio ēterā, koncertos un pasākumos gan izpildītājmākslinieku priekšnesumā, gan ierakstā;

☞ **Renārs Kaupers un dzejniece Inese Zandere** — par dziesmu albumu „Sasauca

smieklus izkļīdušus”, kas, piedzimis kā Doma baznīcas rikots koncerts bērniem, nācis klajā 2014.gadā un iedvesmojis horeogrāfu Agri Daņiļeviču radīt piecas jaunas dejas vienpadsmitajiem Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem;

☞ **horeogrāfs Jānis Ērglis un tautas melodijas aranžētājs Gunārs Nažinskis** — par deju „Kreiburgas polka”, kas iekļauta 250 koncertos, ierakstīta DVD un raidīta televīzijas ēterā.

Autortiesību bezgalības balvu pasniegšanas ceremoniju savdabīgā izrādē vērtā „Zīmējumu teātris”. Vakaram cauri izvējās stāsts par autordarbu dzīvi cauri laikiem un medijiem: uz tāfelēm, pārplūzdami cits citā, katram godalgotajam darbam par godu tapa zīmējumi un tēli, kuros acīs vērotājs atpazīna Sprīdīti, Dullo Dauku, Raini, Gaismas pili, melnos kraukļus, Lāčplēsi ar Melno bruņinieku, sērdienīti un karaļmeitu. Zīmīga bija bezdibenīgā aka — gan kā neizsmeļams iedvesmas un kultūras mantojuma avots, gan vieta, kur ik autordarbam ir iespēja atkal un atkal pārdzimt citā veidolā. □

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciāliste

Raimonda Paula atbildes runa, saņemot balvu par mūziku izrādei „Īsa pamācība mīlēšanā”

AKKA/LAA prezidents Valdis Muktupāvels sveic Autortiesību bezgalības balvas 2015 laureātus un pasākuma atbalstītājus. Lai bezgalīga ir arī pati balvas tradīcija!

Piešķirtas pirmās Autora stipendijas

Nepieciešamība

Autori nepieciešamas stipendijas — tā biedrības AKKA/LAA padome nolēma 2015.gada 21.maijā, apstiprinot Autora stipendijas nolikumu. Stipendiju finansējumu nodrošina AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonds, kura līdzekļus, kā nosaka AKKA/LAA līgumi ar ārvalstu autortiesību organizācijām, veido atskaitījumi no ārvalstu autoriem savāktās atlīdzības.

Autoru padomes lēmums bija tāds, ka stipendiju konkurss tiek rīkots divas reizes gadā un stipendijas būs atbalsts tiem Latvijas autoriem, kas jau saņem no AKKA/LAA par autortiesībām iekasēto atlīdzību un ir gatavi radīt jaunus darbus. Līdzīgu atbalstu autoriem piedāvā arī Valsts kultūrkapitāla fonds, un mērķis ir viens: atbalstīt radošu darbu un daudzveidīgu mākslas jaunrades procesus. AKKA/LAA Autora stipendiju skaits katrā kalendārā gadā tiek noteikts ar biedrības AKKA/LAA padomes lēmumu, ņemot vērā AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonda attiecīgā gada budžeta iespējas. AKKA/LAA padome ir arī tiesīga nepiešķirt nevienu stipendiju. Autora stipendijas nolikums lasāms AKKA/LAA mājaslapā: http://www.akka-laa.lv/lat/autoriem2/akka_laa_kulturas_un_izglitibas_fonds/autoru_akademija/?doc=1289, bet pirmais konkurss jau ir daļa

AKKA/LAA vēstures: izvērtējot vairāk nekā 60 pieteikumu, biedrības padome 2015.gada 17.septembrī 22 Latvijas autoriem piešķīra 700 EUR lielas stipendijas jaunu darbu radīšanai.

Autora stipendijas saņēma:

Amanda Aizpuriete (dzeja); Kristis Auznieks (mūzika); Pauls Bankovskis (proza); Irina Cigaļska-Auziņa (atdzeja); Dagnija Dreika (dzeja); Gints Gabrāns (multimediju māksla); Inga Gaile (dramaturģija); Laura Gustovska (mūzika bērniem); Oskars Herliņš (mūzika); Aivars Kalējs (mūzika); Agita Kaužēna (mūzika bērniem); Aivars Kļavis (proza); Marta Kreituse (mūzika); Anna Ķirse (mūzika); Gunta Liepiņa (laikmetīgā deja); Anita Meldere (glezniecība); Olga Pētersone (atdzeja); Valts Pūce (mūzika); Lelde Stumbre (proza); Rolands Ūdris (mūzika); Jānis Zilde (proza) un Anna Žigure (proza).

Ideju, žanru un mediju daudzveidība

Liela daļa atbalstīto pieteikumu bija tieši tādi — dot sparū ilgī briedušai idejai. Skaidrs, ka gaisā virmo jau teju gatavas

Normunds Zušs no sirds priecājas par balvu, ko saņēmis par dziesmu „No visas sirds”

...mākslinieces Ināras Antones meita Kristīne Matīsa ar meitu...

idejas, bet tām nereti vajadzīgs grūdiens ceļā uz īstenošanos. „AKKA/LAA Autora stipendija būtu lielisks morāls un materiāls stimuls darba uzsākšanai, neļaujot vairs ilgāk mīnāties uz starta līnijas,” pieteikumā rakstījis Aivars Kļavis, kas 2012.gadā saņēmis Baltijas Asamblejas balvu literatūrā par tetraloģiju „Viņpus vārtiem”. AKKA/LAA autoru pulkā valda neiedomājama daudzveidība: vienas dziesmas vai gleznas tapšanu grūti salīdzināt ar darbu, ko prasa romāns, kinofilma vai operas iestudējums. Starp jaunajiem

projektiem ir pētniecisks darbs ar eksperimentālu pilotprojektu, iekļaujot intervijas ar dejas nozares profesionāļiem, kas vainagojas ar multimediju dejas performanci. Līdz šim nav bijis romāna pusaudžiem par latviešu saknēm un latvietības jēgu: viena ideja ir vēsturisks romāns par senlaikiem un baltu tautu senču ceļu uz rietumiem, otra — zinātniskā fantastika: „Iztēlosimies brīdī, kad Saule jau sākusi atdzist, un Zemes iedzīvotājiem ir jāsāk domāt par izdzīvošanu pasaulē, kas arvien vairāk sāk

lidzināties aizsaulē. Un iztēlosimies, ka šajā arvien vairāk draudīgajā pasaulē vēl aizvien dzīvo daži latvieši, kas uztur un turpina mums saprotamos un mīļos rituālos, tradīcijas un ieradumus — vectēvs vēro laika zīmes, saime svin ziemas un vasaras saulgriežu svētkus, ziemā tiek rīkotas cūku bēres, rudenī sēņo, pavasarī gaida pirmos sniegpulkstenišus, bet vasarās rušīnās puķu un sakņu dobēs. Lūk, un kāduziem, kad viensētā kauj cūku, dzīvnieka iekšās tiek atklāta lielas nelaimes zīme.”

Jau gatavs? Gandrīz gatavs?

Jau saņemtas pirmās stipendiātu atskaites: Agītas Kaužēnas dziesmu cikls bērniem „Dvēsele baltus Ziemassvētkus nes” ar Māras Cielēnas vārdiem decembrī piedzīvojis pirmatskaņojumu Sv.Pētera baznīcā, top Dagnijas Dreikas dzejas izlase, Anita Meldere radījusi 3 jaunus darbus ar vienojošu tēmu „Atvasaras baroks”, Anna Žigure strādājusi pie grāmatas „Viņi. Pasaules plašums” — tas ir nobeigums stāstam par latviešu bēgļiem, kas 1944.gada vasarā un rudenī, pirms Sarkanā armija ieņēma Latviju, uz „īsu brīdi” pameta dzimteni un devās uz Vāciju: tos gaidīja brauciens pāri okeānam un pirmie grūtie gadi dažādos kontinentos tālu no mājām. Autore raksta: „Katrā ziņā Autora stipendija bijusi ļoti vēlama un stimulojošs atbalsts, un ceru, ka AKKA/LAA spēš šo svētīgo virzienu turpināt. Tas uzlabo gan autoru, gan izdevēju garastāvokli.” Gaidām filmu, multimediju pētījumu „Post Food”, kas iecerēts kā videoinstalācija un autonoma filma. Topošais autors arzīst: „Tas

bāzējas uz tēmu, ko esmu pētījis jau sen: kā pabarot 9 miljardus cilvēku. /.../ Filmas laikā kameras skats ceļo no mikropasaules līdz makropasaulei.”

Ēriks Hānbergs, Dagnija Dreika un Egils Zirnis — Autortiesību bezgalības balvas sarīkojuma viesi

Stipendija rosinājusi arī atdzejojumus, nozīmīgus latviešu valodas kultūrtelpas paplašināšanās: līdz šim nav bijis krietnas pēdējo piecdesmit gadu latviešu dzejas antoloģijas krievu valodā, gaidām Knuta Skujenieka dzejas izlasi krievu valodā — K.Skujeniekam 2016.gadā aprit astoņdesmit gadu! Daudzsološi ir Latvijas jaunie akadēmiskās mūzikas autori — tapuši divi skaņdarbi ērģeļiem ciklā ar nosaukumu „Rīgas arhitektūra”: mūzika nāks palīgā Rīgas pilsētbūvniekiem. Stipendiju finansējumu nodrošina AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonds, kura līdzekļus, kā nosaka AKKA/LAA līgumi ar ārvalstu autortiesību organizācijām, veido atskaitījumi no ārvalstu autoriem savāktās atlīdzības.

Gaidām autoru pieteikumus stipendijām arī turpmāk — AKKA/LAA apvieno gana dažādus autorus, lai tiem palīdzētu īstenot daudzveidīgus radošus projektus!

Nākamajam Autora stipendijas konkursam pieteikumi jāiesniedz līdz 2016.gada 1.martam!

Konkursā var piedalīties tikai individuāli Latvijas autori, kuri saņem atlīdzību ar AKKA/LAA starpniecību. Autora stipendija ir vienreizēja, un tās apmērs vienam stipendiātam ir 700 EUR. Parakstīts pieteikums jāiesniedz rakstveidā un atsūtāms arī elektroniski, tajā iekļaujams iecerētā darba apraksts ne vairāk kā vienas A4 lapas apjomā, norādot arī darba mērķi, auditoriju, īstenošanas gaitu, īpašās kvalitātes. (Aprakstam iespējams pievienot pielikumus.) Autora stipendiju konkursam nevar pieteikt iesāktus vai jau īstenotus darbus. Padomes lēmums būs zināms marta pēdējā nedēļā. AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonda nolikums: http://www.akka-laa.lv/lat/autoriem2/akka_laa_kulturas_un_izglitibas_fonds/ Adrese: A.Čaka iela 97, Rīga, LV-1011; info@akka-laa.lv □

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciāliste

Visvairāk autoru nepieciešams filmām: uz skatuves pēc balvām kāpj viena no kinofilmas „Zirneklis” māksliniecēm Gaļina Mass un komponists Mārtiņš Brauns

Ar ko jāreķinās autoriem, kas palikuši kādam parādā

Vispirms jāreķinās ar to, ka parāds nekur nepazudis un būs vien jānomaksā!

Pēdējā laikā AKKA/LAA saņem arvien vairāk zvērināto tiesu izpildītāju (ZTI) izpildrakstu, kas liecina, ka daži autori nav informēti par saviem pienākumiem.

Ja informācija jau nonākusi tiesu izpildītāja pārziņā, tad jāreķinās, ka nāksies ne tikai nomaksāt parāda pamatsummu, bet apmaksāt arī tiesas izdevumus un tiesu izpildītāja darbu.

Sīkāk par ZTI amata atlīdzību var iepazīties MK noteikumos Nr.451 — Noteikumos par zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksēm: <http://likumi.lv/doc.php?id=250209>.

Tāpat vēl papildus būs jāapmaksā visi ZTI izdevumi:

- darbs, kurš vajadzīgs, lai sastādītu priekšlikumu tiesas nolēmumu par parāda nomaksu pildīt labprātīgi;
- izdevumi, kas saistīti ar informācijas ieguvu: no VID par personas ienākumiem;
- no Valsts zemes dienesta Zemesgrāmatu nodaļām — par īpašumiem;
- no CSDD — par transportlīdzekļiem;
- apmaksājams ir arī darbs, ko prasa kredītiestādei — bankai — adresēts rīkojums arestēt parādnieka kontus.
- Iesakām nenonākt līdz kuriozai situācijai, kad tiesas spriedums lietā par 1.20 EUR piedziņu pārvēršas izpildrakstā par 51.54 EUR piedziņu!

No parāda iekasēšanas neglābs arī lūgums jums domāto autoratlīdzību pārskaitīt pilnvarotai personai, jo tā obligāti ir jāpārskaita ZTI kontā, pretējā gadījumā par tiesu izpildītāju prasību un rīkojumu neizpildi AKKA/LAA draud sods līdz 750 EUR!

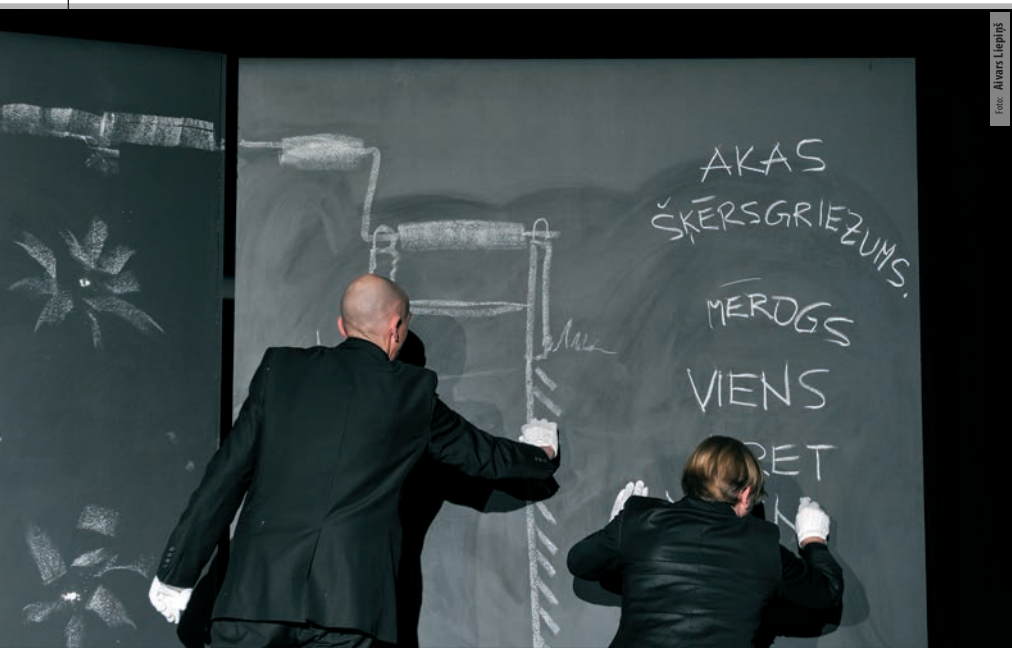
Autoratlīdzības maksājumi netiek pielīdzināti darba samaksai, tāpēc nodokļu tiesiskais regulējums ir specifisks un uz to neattiecas noteikums, ka personas ieņēmumi saglabājami minimālās mēnešalgas apmērā. Ja parādniekam nav nekādu ieņēmumu, no kā varētu dzēst parādu, pienākums nokārtot parādsaistības neizvairās. Parādu var piedzīt arī citā ceļā:

- piedziņu vērš uz parādnieka kustamo mantu, tai skaitā mantu, kas atrodas pie citām personām, un bezķermeniskām lietām, tās pārdodot, — pie „bezķermeniskām lietām” Civillikuma izpratnē pieder arī mantiskās autortiesības;
- piedziņu vērš uz parādnieka noguldījumiem kredītiestādēs;
- piedziņu vērš uz parādnieka nekustamo īpašumu, to pārdodot.

Ja interesējaties par izpildrakstiem, ko AKKA/LAA varētu būt saņēmusi uz jūsu vārda, lūdzam rakstīt: info@akka-laa.lv □

Gunta Dambe,

AKKA/LAA galvenā grāmatvede

Zīmējumu teātris ar bezdabīgo aku
AKKA/LAA Autortiesību bezgalības balvas sakarā

Mūziķi par savām tiesībām

Mūziķi gatavi cīnīties par savām tiesībām — 2015.gada aprīlī ANO mitnē Ņujorkā Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) paspārnē uz saietu „Mosties, celies — par mūziku!” pulcējās dziesmu autori, izpildītāji un producenti.

Pasākuma nosaukums aizgūts no Jamaikas mūziķa Boba Mārlija dziesmas „Get up, stand up, stand up for your rights!”, kas kļuvusi par cilvēktiesību cīņas simbolu visā pasaulē. ANO deputāte, Jamaikas pārstāve Šorna Keja Ričardsa (*Shorn-Kay Richards*) norādīja, ka globālās digitālās revolūcijas dēļ mūzika top vēl nepieredzētos apjomos, tomēr autoru ienākumi tikai kritas, un, lai gan autortiesību statuss arvien nostiprinās, spēkā pieņemties arī pirātisms un darbu viltošana. Paneldiskusijā piedalījās kanādiešu dziesmu autors, Ziemeļamerikas Mūzikas autoru apvienības līdzpriekšsēdētājs un Kanādas Dziesmu autoru apvienības prezidents Edijs Švarcs (*Eddie Schwartz*). Salīdzinot mūzikas autoru ienākumus 20. un 21.gs., viņš minēja, ka pērnajā gadsimtā ik dziesmas atskaņojums autoriem ienesis ap 0,089 USD, kamēr tagad par vienu straumēšanas reizi internetā pakalpojumu sniedzējs ir gatavs maksāt 0,000035 centus. „Interneta pakalpojumu sniedzējs, piedāvājot abonēt straumējamo mūziku, gadā var nopelnīt simtiem miljonu dolāru par to, ko pats dabū bez maksas,” Švarcs sacīja. Pelnā arī modes un tehnoloģiju industrija, tikmēr, salīdzinot ar 20.gs., ASV „mūzikas lielpilsētā” Nešvilā (Tenesijas štats) dziesmu autoru skaits sarucis par 80%. Risinājums būtu „godīga tirgus” princips — tāds pats kā pārtikas un apģērba tirdzniecībā. Pakalpojumu, arī straumēšanas nodrošinātājus pienāktos sertificēt un nodrošināt, lai samērīga ieņēmumu daļa nonāktu atpakaļ pie autordarbu radītājiem. Novembrī šo pašu jautājumu aktualizēja amerikāņu popmūzikas zvaigzne Teilore Svifta, atsaukdama savus darbus no Spotify kataloga. „Mūzika ir māksla,” viņa paziņoja, „un māksla ir nozīmīgs retums. Nozīmīgi retumi ir vērtīgi. Par vērtīgām lietām ir jāmaksā.” Nav pamata domāt, ka tas neattiecas arī uz Latvijas autoriem. Piemēram, YouTube portālā Laura Reinika populārās dziesmas „Es skrienu” latviešu valodas versija ir skatīta 2,7 miljonus reižu, savukārt lietuviešu valodā — pat 4,7 miljonus reižu. Saņemtās atlīdzības apmērs par tik lielu straumējumu skaitu ir nesamērīgi mazs.

Vienotās informācijas sistēma un atlīdzības sadales

Jaunā datorprogramma AVIS

Mūsu biedrība turpina ieviest jauno datorprogrammu AVIS jeb AKKA/LAA vienotās informācijas sistēmu, kuru izstrādāja starptautisko informācijas tehnoloģiju kompānija DPA (tagad — SQUALIO). Uzskatām, ka programma pamatā ir izveidota, un visbiežāk viss darbojas, kā paredzēts. Taču arvien vairāk nostiprinās pārliecība, ka datorprogrammas tāpat kā Rīga nekad nav pilnībā gatavas. Un mūsu AVIS nav izņēmums. Gadās, ka kaut kas ķeras, sistēma ģenerē kļūdas, kuru novēršana prasa tik dārgo laiku un arī saprašanu. Kā par spīti, tieši lielāko apjomu datu sadalēs, kuras attiecas arī uz lielāko skaitu autoru, notiek neparedzētas ķibeles, kas aizkavē atlīdzības izmaksas. Tomēr veiksmīgi un regulāri jaunajā sistēmā notiek visas sadales literāro, dramatisko un vizuālo darbu izmantošanas jomā. Pagaidām turpinām strādāt arī vecajā datorprogrammā, lai sadalītu atlīdzību, kas saņemta tiesvedības ceļā par 2011.līdz 2013.gadā izmantotajiem darbiem. Kad šis papildu sadales būs veiktas, varēsim

pievērsties vienīgi plānotajām sadalēm. Taču domājams, ka **nākamajā gadā sadales summas būs mazākas**, jo gandrīz visu rezervēto naudu, kas uzkrāta tiesu procesu un citu apstākļu dēļ, būsīm veiksmīgi sadalījuši un izmaksājuši.

Ārvalstu datu izmantošana

Mehāniskās reproducēšanas licencēšanas Ziemeļvalstu birojs NCB gatavoja pārtraukt savu darbību attiecībā uz analogajiem nesējiem un turpmāk specializēties vien lielo interneta vietņu datu apstrādē. Šo izmaiņu rezultātā pārdesmit gadu lietotās tik mīļās un ierastās ārzemju autoru muzikālo darbu datu bāzes NORD-DOC vietā nu ir cita — ICE, kuru veido Zviedrijas un Lielbritānijas mūzikas autortiesību organizācijas. Skaidrs, ka arī tās ieviešanas process ir sarežģīts gan ieviešanai, gan lietotājiem — tādiem kā mēs. Mums papildus jāiespringst, lai nodrošinātu ICE sadarbību ar mūsu programmatūru. ICE jau izmantojam, lai sadalītu naudu ārvalstu autoriem par koncertos un

raidorganizācijās atskaņoto mūziku. Vēl jāapgūst filmu mūzikas datu bāze, lai ICE izmantotu pilnībā, un savu kārtu gaida nākamais nopietnais projekts — starptautiskās audiovizuālo darbu datu bāzes IDA datu izmantošana mūsu programmā. AKKA/LAA ir multirepertuāra organizācija, kas bez mūzikas licencē arī literāro, drāmas, vizuālo un audiovizuālo darbu izmantošanu. IDA atrisinātu samilzušo jautājumu par informāciju, kas sadalēs nepieciešama par ārvalstu filmu autoriem. Un šāda iespēja — izmantot IDA datu bāzi — mums nemaz nerastos, ja nebūtu izveidota AVIS.

Autoratlīdzības izmaksas

Vairākums autoru ir pamanījuši, ka šogad autoratlīdzības pārskaitījumus autoriem galvenokārt veicām mēneša beigās, nevis 18.datumā kā iepriekšējos gados. Kādu laiku (nākamo pusgadu) tā turpināsies. Tas saistīts ar jauno programmatūru, jo, lai nodrošinātos pret kļūdām, vispirms sadale notiek testa vidē un tikai tad istajā programmmā. Pārbaudām, vai sadalē ņemtas turpinājums 6.lpp

AKKA/LAA pulks — autorus mīlam, gaidām un meklējam

vērā katra autora nodotās tiesības dažādu darbu veidiem, vai pareizi ievēroti attiecīgā darbu un izmantojuma veida nodokļu atvieglojumi.

Darbs ar muzikālo darbu lietotāju atskaitēm

Tā kā mūziku izmanto visvairāk, par to ir arī lielākais darbu izmantojuma atskaišu apjoms. Šobrīd strādājam, ievērojot mūsu organizāciju principu: par iepriekšējā gadā izmantotajiem darbiem sadali veicam nākamajā gadā. Izņēmumi ir koncerti, kur autoratlīdzība ir virs 300 EUR, tad atlīdzību sadalām 3 mēnešu laikā, kopš saņemta nauda un izpildīto darbu programma. Nenotiek tā: vakar darbi tika atskaņoti, un rīt jau kontā būs nauda. Piemēram, attiecībā uz raidorganizācijām īsto sadales summu zinām un saņemam vien nākamajā gadā, kad ir skaidri raidorganizācijas ieņēmumi, no kuriem atkarīgs atlīdzības lielums. Par iepriekšējā gadā raidītajiem darbiem pilnu atskaiti arī varam saņemt nākamajā gadā. Kad mums tā ir, sākas atskaites apstrāde: labojam kļūdas nosaukumos — liekos komatus, burtu kļūdas, lai “savilktu” vienādos darbus, un iegūstam katra darba atskaņošanas reizes un arī veselu virkni neatpazītu darbu nosaukumu. Tad notiek automatizēts salīdzināšanas process, kur programma savieta atpazītos darbus. Neregistrēto darbu autoriem un ārvalstu autoru organizācijām paziņojam, kuri darbi nav atrodami mūsu datu bāzē, un dodam noteiktu laiku, kurā dokumentācija tiek papildināta. Kad jaunie darbi pierēģistrēti, apstrādātā atskaite tiek virzīta uz sadali. Neregistrētie darbi veido nenoskaidroto atlīdzību, kuru glabājam likumā noteiktos 3 gadus, un tad summu, kura šajā laikā nogrieznī nav pieprasīta un izmaksāta, pievienojam kārtējai sadales summai par attiecīgo darbu izmantojuma veidu.

Atlīdzība par “dzīvo” mūziku

Esam ievērojuši, ka pieaudzis pasākumu skaits, kad tiek publiski izpildīti darbi izpildītājmākslinieku priekšnesumā, nevis ierakstos, taču arvien biežāk tiek maksāta minimālā atlīdzība atkarībā no apmeklētāju skaita. Tā, piemēram, ja apmeklētāju skaits ir līdz 100 cilvēkiem, rīkotājs maksā minimālo samaksu — 14,23 EUR; ja apmeklētāju ir no 101 līdz 300, jāmaksā 42,69 EUR; ja klausītāju ir no 301—500, atlīdzība ir EUR 71,14. Savukārt par sarīkojumu bibliotēkā tiek maksāts 5,69 EUR. Līdzīgi maksā kultūras nami par koncertos atskaņotajiem darbiem. Ja zināms, ka dziesmas ilgums ir apmēram 3 minūtes, bet lielākie pasākumi, nomainoties mūziķu grupām, nereti ilgst 3 un vairāk stundu, tad viegli aprēķināt autoratlīdzību par 1 darbu. Necik liela tā neiznāk, jo vēl jau tiek atšķināti nodokļi, un biedrība ietur pārvaldījuma izdevumu procentu. Iespējams, ka jāpārdomā tarifi un autoratlīdzības samaksas aprēķinā būtu jāņem vērā arī izpildīto darbu skaits, jo šobrīd šķiet, ka niecīgā samaksa par ļoti lielu izpildīto darbu skaitu nav taisnīga.

Muzikālo darbu reģistrēšana

Jau šobrīd muzikālo darbu autori savus darbus var reģistrēt ar interneta palīdzību. Pavisam drīz, tiklīdz būs pabeigta AKKA/LAA interneta vietnes jaunā versija, pie kuras strādā kompānija CUBE, muzikālo un horeogrāfisko darbu autoriem būs iespēja redzēt visus savus AKKA/LAA datubāzē reģistrētos darbus. Turklāt visu darbu veidu autoriem topošajā biedrības interneta vietnē būs iespēja gūt informāciju par sadalēm un kontrolēt ieņēmumus par katru savu darbu.

Laureātu vizuālās mākslas bloks: gleznotāja Maija Tabaka un fotogrāfe Māra Brašmane

Jāpalepojas

Mūsu programmatūra, vienkopus aptverot AKKA/LAA kā multirepertuāras organizācijas visu pārstāvēto autoru personas datus, reģistrēto darbu datu bāzes, izsniegto licenču, autoratlīdzības rēķinu uzskaiti, sadales, nodokļu un to atvieglojumu dažādiem darbu veidiem piemērošana, saņemto maksājumu un izmaksu autoriem kontroli, lietvedības un atskaišu veidošanas procesus, ir unikāla. Šobrīd šāda visaptveroša programma autoru organizāciju vidū ir vienīgā. Pagaidām šādas programmas nav pat vienu repertuāru pārstāvošai organizācijai. Mums ir ar ko lepoties, darbam ir rezultāts, un gandarījums atsver pūliņus. Mums ir arī uz ko tiekties: jāturpina pilnveidot AVIS, jāsadarbības ar ārvalstu organizācijām datu apmaiņas jomā un jācenšas paātrināt un nostabilizēt iekasētās atlīdzības sadales un izmaksas regularitāti. □

Anita Sosnovska,

AKKA/LAA izpilddirektores vietniece

„Dzirnu” jaunieši un dejā pārtapusi Kaupera un Zanderes dziesma „Divi prāti”

Aktuālās tendences amatierteātru licencēšanā

Iestudējums — autoru kopdarbs

Rudenīgi saulainā septembra nogalē, tieši Miķeļdienā, tiku uzaicināta piedalīties Latvijas amatierteātru režisoru seminārā, ko rīkoja Latvijas Nacionālais kultūras centrs. Kopīgi vērtējām aizvadītās sezonas ražu, īpaši pievērsoties autortiesību aspektiem Latvijas amatierteātru darbībā. Vairāku gadu gaitā AKKA/LAA ir veidojusi vienotu sistēmu autoru darbu izmantojuma licencēšanai amatierteātros. Pateicoties sadarbībai ar valsts struktūrām — gan savulaik ar Valsts tautas mākslas centru (tagadējo Latvijas Nacionālo kultūras centru), gan Valsts jaunatnes izglītības centru (tagad — Valsts izglītības satura centru), — ir panākts, ka amatierteātri un skolu teātri nevar piedalīties valsts līmeņa iestudējumu publiskās skatēs, ja teātrim nav autora vai AKKA/LAA izsniegta atļaujas autoru darbu izmantojumam publiskajā izpildījumā konkrētajā iestudējumā. Esam konstatējuši, ka vēl īpaša uzmanība jāpievērš reģionālajām skatēm, jo tajās autortiesību ievērošana ne vienmēr ir aktualitāte numur viens.

Mūsdienīga teātra izrāde no autortiesību viedokļa ir kolektīva māksla. Protams, var būt gadījumi, kad teātris iestudē viena autora uzrakstītu lugu, iestudējumā neskan mūzika, nav deju, skatuve ir tukša, un aktieriem mugurā tērpi, kurus nav izstrādājis kostīmu mākslinieks. Savulaik dažu amatierteātru režisori paši rakstīja lugas saviem kolektīviem, „lai nebūtu jākārtoto autortiesības”. Dažviet šī tendence turpinās, taču esam konstatējuši, ka, lugu popularitātei pieaugot un citiem kolektīviem izrādīt vēlmi darbu iestudēt, režisors=lugas autors kļūst par AKKA/LAA pārstāvētu autoru un turpmākās darbu izmantošanas licences teātriem jākārtoto caur AKKA/LAA. Šobrīd arī amatierteātros tiek iestudēti darbi, kas ir vairāku autoru kopdarba sintēze — pamatā, protams, joprojām ir luga (gan latviešu, gan arī citā valodā rakstīta, kas nozīmē, ka atļauja jāsaņem arī par tulkojuma izmantošanu), iestudējumā skan mūzika (nereti — speciāli rakstīta šim iestudējumam), aktieri dejo (horeogrāfa darbs!), un autordarbs ir arī scenogrāfija un kostīmi. Protams, vairāku autoru darbu izmantojums atkarīgs no ļoti dažādiem faktoriem, galvenokārt — no teātra (lasi — pašvaldības, kuras pārziņā attiecīgais teātris darbojas) rocības. Amatierteātriem, sevišķi

jau laukos, svarīga ir arī vietējās pašvaldības vadības personiska ieinteresētība — kā smejas paši režisori, ja pagastvecis spēlē teātri, tad tam arī nauda atradīsies.

Izrādes — viendienītes

Divdesmit AKKA/LAA darba gadus autoratlīdzības tarifi amatierteātriem ir pilnveidojušies un piedzīvojuši pārmaiņas. Savulaik sākām ar trim latiem par izrādes rādīšanas reizi, ievērojot, ka amatierteātri bija jāmaca un jāradina, ka vispār šādas autoru atļaujas ir nepieciešamas un tās kaut ko arī maksā. Pakāpeniski atlīdzība autoriem pieauga līdz desmit latiem, no pērnā gada tā ir 15 eiro par vienu izrādi, kurā tiek izmantoti AKKA/LAA pārstāvētu autoru darbi. Izstrādājot šo speciālo amatierteātru tarifu, ņēmām vērā, ka liela daļa amatierteātru savas izrādes rāda bez maksas, vai arī ieņēmumi no

pārdotajām biļetēm ir ļoti simboliski. Šogad ieviesām diferencētu pieeju, jau iestudējuma reģistrācijas pieteikumos, ko katrs teātris iesniedz AKKA/LAA licences saņemšanai, lūdzot norādīt, vai iestudējums tiks rādīts ar vai bez ieejas maksas. Ja iestudējums tiek izrādīts par maksu, autoratlīdzību rēķina procentu veidā no biļešu ieņēmumiem (tāpat kā profesionālajiem teātriem un neatkarīgajām teātru kompānijām), bet ne mazāku kā minētie 15 eiro par iestudējuma izrādīšanas reizi. Saņemot atskaites par 2015.gada 1.pusgadu, gan jāteic, ka lielākajai daļai to teātru, kuri izrādes rāda par maksu, ieņēmumi ir nelieli un jāpiemēro minētais minimums. Atskaitēs uzrādīto spēlēto izrāžu skaita amplitūda — no vienas izrādes līdz desmit gada laikā. Seminārā jautājot režisoriem, vai tiešām izrādes tiek spēlētas tikai vienu vai divas

reizes gadā (ar šo jautājumu pamatīgi samulsinot semināra organizatorus), saņēmām gan subjektīvus, gan objektīvus situācijas skaidrojumus. Ieskatām — dažas no atbildēm: iestudē, lai parādītu skatē (attaisnotu savu eksistenci un piešķirto finansējumu kultūrai?), iestudējums neizdodas, un to nolemj vairs neizrādīt; „kaut kā pašiem īsti nespējējas” (lugas izvēles (ne)atbilstība amatierteātru aktieru spējam un limenim); „parādījām sava pagasta ļaudīm, un viss”; „lai kaut kur aizbrauktu, nepieciešami līdzekļi”... Nu jau vairāku gadu garumā saņemam arī skaidrojumus, ka laukos bieži vien aktieri aizbrauc peļņā uz ārzemēm, jaunieši pabeidz skolu un dodas uz pilsētu mācīties. Vai arī tādu mūsu valsts demogrāfiskajai situācijai pozitīvu skaidrojumu — galvenā aktrise/režisore aizgājusi dekrēta atvaļinājumā, tāpēc šo izrādi vairs nespēlē.

AKKA/LAA Literāro un dramatisko darbu nodaļas vadītāja Sandra Millere uzteic lugu autora Andra Niedzvieža personisko interneta vietni

(kas teātra iestudējumu gadījumā nozīmē — atļauja būtu jāmeklē jau pirms iestudēšanas, lai ir skaidri visi ar iestudēšanu saistītie nosacījumi un izmaksas), diemžēl darbības amatierisms atspoguļojas arī šajā jomā. Atkārtoti tika uzsvērts likumā teiktais, ka atļauja jākārtoto pirms darba izmantošanas. Protams, ļoti daudz atkarīgs arī no konkrētā cilvēka — ir teātri, ar kuriem mums nekad nav bijis problēmu — ne savlaicīgas pieteikumu iesniegšanas, ne atskaišu, ne rēķinu apmaksas ziņā.

Tajā pašā laikā ir teātri un režisori, kas ilgstoši strādā šajā jomā un nekad nav vēlējušies ievērot noteikumus un tos pildīt. „Man ir jārada māksla, ko jūs te ar saviem birokrātiskajiem papīriem un noteikumiem... Man nav laika lasīt to jūsu likumu...” Nesen, kārtējot kādam amatierteātrim atļauju iestudēt franču autora

Mūsdienīga teātra izrāde ir kolektīva māksla

lugu, režisors man aizrādīja, ka „tiem frančiem nav izskaidrots, kāda mums te ir sistēma”. Nācās atgādināt, ka autors ir tas, kurš teātrī dikrē noteikumus un dod (vai arī — nedod) atļauju darbu izmantot iecerētajā iestudējumā. Mums — te — ir tāda pati sistēma kā visā citā civilizētajā pasaulē — autortiesību likuma noteikumi ir jāievēro.

Iecienītākais repertuārs

Pēdējos gados aktīvo amatiereteātru skaits ir stabilizējies — katru gadu licences tiek izsniegtas aptuveni 230—250 teātru kolektīviem, licencēto iestudējumu skaits — no 300 līdz 330. Lielākā daļa amatiereteātru gada laikā iestudē vienu izrādi, to parāda dažas reizes un tad sāk strādāt pie jauna iestudējuma. Taču ir arī teātri, kuru repertuārā ir 3—4, pat 8 iestudējumi, kas aktīvi tiek rādīti publikai pat vairākus gadus no vietas, autoriem par to saņemot arī pienācīgo atlidzību. Amatiereteātru vidē populārākie autori joprojām ir tie, kuriem beidzies autortiesību aizsardzības termiņš, — Ādolfs Alunāns, Rūdolfs Blaumanis, Anna Brigadere, Edvards Vulfs, šogad aktuāli kļuva Aspazija un Rainis.

Autors ir tas, kurš atļauj vai neatļauj darbu izmantot

Monika Zīle. Amatiereteātri iestudē arī vēl joprojām aizsargāto autoru Jāņa Jaunsudrabiņa, Mārtiņa Ziverta, Anšlava Eglīša un Andreja Upīša lugas. Jau vairākus gadus Autortiesību bezgalības balvu pasniedzam arī tiem autoriem, kuru darbus visplašāk izmanto amatiereteātros. 2005.gadā Hermanim Paušam tika piešķirta speciālbalsa par gandrīz 20 lugu iestudējumiem dažādos Latvijas amatiereteātros. 2009.gadā Baibai Juknevičai — par lugas „Ak, šī jaukā lauku dzīve” plašu izmantojumu Latvijas amatiereteātros, bet Monikai Zīlei balva piešķirta divreiz — 2010.gadā par lugu „Sunītis un viņa kauliņš” un 2012.gadā par lugu „Savēdējs”, kas kopā ar citām lugām 2009.gadā publicētas grāmatā „Trīs košas dāmas: lugas” un plaši izmantotas amatiereteātros. Autortiesību bezgalības balva par lugas „Visi

Savukārt no mūsdienu aktīvā aprītē esošajiem autoriem minami Aivars Banka, Danskovite, Anita Grīnece, Māra Horna, Baiba Jukneviča, Rīta Missūne, Andris Niedzviezis, Zane Pamše, Hermanis Paušs, Vīgita Pumpure, Pauls Putniņš, Lelde Stumbre, Ināra Šteinberga un

radi kopā” ilgstošu un plašu izmantojumu Latvijas amatiereteātros 2011.gadā piešķirta Aivaram Bankam, bet 2013.gadā — Vīgītai Pumpurei par lugu „Kaimiņu būšana”. 2014.gadā balvu pasniedzām Anitai Grīniecei par lugām „Puķu brokastis” un „Ziņu dienests strādā”, kas publicētas timeklā vietnē www.anitagrinece.com un iestudētas amatiereteātros.

2015.gadā balvu saņēma Andris Niedzviezis par lugu „Dūdene zin”. Arī Andris Niedzviezis savas lugas darījis pieejamas savā mājaslapā (<http://www.adzis.lv/>), kur atrodama teātriem ļoti vērtīga norāde, ka „lugas iestudēšanas, izrādīšanas gadījumā jāsaņem licence”. □

Aktīvo amatiereteātru skaits ir stabilizējies

Sandra Millere,

AKKA/LAA Literāro un dramatisko darbu nodaļas vadītāja

Klausoties grupas „PeR” dinamiskajā gabalā „Smile”, karalim Rainim sirds iepukstas straujāk un stiprāk

Inesei Zanderei vienā rokā pašas piektā balva, otrā — arī piektā balva klātneesošajam Renāram Kauperam. Abi pērn sekmīgi un daudzveidīgi sasaukuši izklaidējus smieklos

Dauka, Lāčplēsis (Ģirts Runis) un Jānis Rainis, „galvā spainis” (Varis Klausītājs) — pēdējais jau pusceļā uz pārdzīšanu Melnā bruņinieka veidolā

Kāpēc nevar sadalīt 28 tūkstošus eiro jeb atkal par darbu reģistrāciju

Noslēdzot līgumu ar AKKA/LAA un uzticot mantiskās tiesības kolektīvai administrēšanai, ikviens autors rēķinās, ka viņa darbu izmantojums tiks pārvaldīts maksimāli efektīvi. Savukārt AKKA/LAA racionalizē pārvaldības procesa darbības ar mērķi samazināt administratīvos izdevumus.

Tomēr par spīti tam, ka abiem — autoram un biedrībai — ir vienots mērķis, praksē ne vienmēr viss rit tik gludi. Dažkārt autoriem šķiet, ka laika periods no darbu atskaņošanas koncertā līdz atlidzības izmaksai varētu būt īsāks. Biežākās pretenzijas ir plaši apmeklētu koncertu un sarikojumu gadījumos, tostarp vairāki zvanītāji interesējušies par 2015.gada XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku koncertiem. Tāpēc administrēšanas procesa ilustrācijai izvēlējies tieši skolēnu dziesmu svētku koncertus. Publiskā izpildījuma administrēšana sastāv no vairākiem secīgiem etapiem: sarunas ar darbu izmantotājiem par darbu izmantošanas nosacījumiem; licences līguma sagatavošana, noslēgšana; koncerta rīkotāja iesniegto atskaņošanu apstrāde un autoratlidzības aprēķināšana; aprēķinātās atlidzības saņemšana un sadale saskaņā ar iesniegtajām programmām; atlidzības izmaksa katram tiesību īpašniekam. Manis izvēlētajā piemērā sarunas ar skolēnu dziesmu svētku rīkotāju — LR Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts izglītības satura

centru — sākās jau 2015.gada pavasarī, un mēnesi pirms svētkiem licences līgums arī tika parakstīts. Līgumā izsniegtā atļauja paredzēja 16 koncertus ar ieejas maksu un 38 sarikojumus bez ieejas maksas laika periodā no 2015.gada 5. līdz 12.jūlijam. Atbilstoši līguma noteikumiem svētku rīkotājs iesniedza ziņas par pārdoto biļešu ieņēmumiem, izplatīto ielūgumu skaitu maksas koncertos, ziņas par klausītāju skaitu bezmaksas sarikojumos un visu atskaņoto darbu uzskaitījumu — programmas. Par darbu atskaņošanu maksas koncertos autoratlidzība tika aprēķināta procentuāli no pārdoto biļešu ieņēmumiem, bet bezmaksas sarikojumos fiksētās atlidzības apjoma noteica klausītāju skaits katrā koncertā. Kopējā autoratlidzība — EUR 28 387 — tika samaksāta septembrī. Nākamais etaps — koncertprogrammu apstrāde. Katrs darba nosaukums tiek ievadīts speciāli biedrībai AKKA/LAA izstrādātajā datorprogrammā, kur programma savietojama ievadīto nosaukumu ar darbu reģistru, „atpazīst” to un ģenerē mantisko tiesību procentuālo sadalījumu darba ietvaros starp visiem tiesību īpašniekiem. Ja visi koncertā atskaņotie darbi ir reģistrēti, konkrētās koncertprogrammas ievade ir sekmīgi pabeigta. Bet, ja koncertprogrammā ir darbi, kurus autori nav reģistrējuši, programmas apstrādei vēltālais darbs krietni vien ieilgst. Vispirms AKKA/LAA sadales nodaļas darbinieki veido neidentificēto un neatpazīto darbu sarakstu un izsūta vēstules autoriem ar uzaicinājumu

darbus reģistrēt. Tieši tā arī noticis ar skolēnu dziesmu svētku koncertprogrammām — sadales process ir apturēts, un autoriem izsūtīti uzaicinājumi reģistrēt darbus. Pēc tam, kad autori darbus reģistrējuši (ja to izdarījuši uzaicinājumā norādītajā termiņā), AKKA/LAA darbinieki koncertprogrammas apstrādā atkārtoti. Autoratlidzības sadale par darbu izmantojumu koncertos ir bezatlūkuma sadale — tas nozīmē, ka visa iekasētā atlidzība tiek sadalīta koncertā skanējošo identificēto darbu autoriem. Un tas nozīmē arī to, ka tie autori, kuri darbus pēc uzaicinājuma saņemšanas nav reģistrējuši vai arī reģistrēs kaut kad nākamībā, atlidzību par darba atskaņošanu koncertā vairs nevarēs saņemt. Neregistrēto darbu autoriem vajadzētu ņemt vērā arī to, ka tiks zaudēta ne tikai atlidzība par darba izmantojumu koncertā. Skolēnu dziesmu un deju svētkiem līdzīgi liela mēroga pasākumi tiek raidīti radioprogrammās un demonstrēti TV, un arī par šiem izmantojuma veidiem atlidzību var sadalīt vienīgi reģistrētu un identificējamu darbu autoriem. Un tā jau atkal ir saruna par autora apņemšanos reģistrēt darbus un atbildību. Atbildību par līgumsaistību pildīšanu un cieņu pret pārējiem biedrības autoriem, daudzi no kuriem gaida daļu no 28 tūkstošus eiro izmaksām par viņu darbu atskaņošanu skolēnu dziesmu svētkos. □

Ināra Dombrovskā,

AKKA/LAA Muzikālo darbu nodaļas vadītāja

Projekts „Latvijas filmas tiešsaistē” un autoratlīdzība

No 24.augusta Nacionālais Kino centrs (NKC) portālā www.filmas.lv piedāvā iespēju jebkurai interesentam legāli un bez maksas skatīties vairāk nekā 60 latviešu filmas.

Pamatā tās ir jaunākās, pēdējo 10 gadu laikā gan bērniem, gan pieaugušajiem tapušas animācijas, dokumentālās un spēlfilmas. Latvijas filmu kolekcija tiks regulāri papildināta, iekļaujot tajā jaunas filmas, kas tiks sakārtotas tematiskos blokos. Projekta pirmajā kārtā ievietotas filmas ar tematisku ievirzi „Vasaras filmas”, kuras skatītājiem, saskaņā ar NKC mājaslapā kolorīti sniegto informāciju,

„atgādinās, kādai jābūt istai vasarai — bezbēdīgi relaksētai kā Nila Skapāna animācijas filmā „Raganas poga” (2006) vai

Līgumu var slēgt arī par darbu izmantojumu internetā

Sadarbībā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju, NKC un Kultūras informācijas sistēmu centru, kas nodrošina portāla tehnisko darbību, sarunu rezultātā esam noslēguši licences līgumu par tiesībām līdz 2018.gada 31.decembrim vietnē

www.filmas.lv piedāvāt AKKA/LAA pārstāvētu autoru veidotas filmas. Licences līguma nosacījumi paredz, ka autoratlīdzība tiks izmaksāta tikai tiem filmu autoriem (režisoriem, scenārija autoriem, operatoriem, māksliniekiem un arī filmās izmantotās mūzikas autoriem),

kuri tieši ar savu līgumu par autora mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu ir pilnvarojusi AKKA/LAA administrēt savu darbu izmantošanu internetā. Jāpiebilst, ka tiesības ieviegot savus darbus internetā un saņemt vai nesaņemt par to autoratlīdzību autors var

Par leģendāro „Šķērslu” balvas no vakara vadītāju rokām saņem režisors un operators Ivars Seleckis un scenārija autors Tālvāldis Margevičs

tveicīgu kaislību piesātinātai kā Viestura Kairiša spēlfilmā „Tumsie brieži” (2006); vasarā virto vētraini attiecību samezglojumi kā Andā Miziša spēlfilmā „Medības” (2009, /../), vasarā skan Dziesmusvētki kā Lailas Pakalniņas spēlfilmā „Kilnieks” (2006) vai arī nenotiek gandrīz nekas — kā tās pašas Pakalniņas dokumentālajā filmā „Pa Rubika ceļu” (2010). Vasara ir arī kāzu laiks, kā to atgādina Viestura Kairiša īsfilma „Kāzas” (2000) ar Jaunā Rīgas teātra aktieriem un slēptām parafrāzēm par Raiņa lugas „Spēlēju, dancēju” motīviem”.

administrēt pats, vai arī uzticēt savu darbu izmantošanu internetā licencēt autoru organizācijai — kolektīvi. Ņemot vērā šos apstākļus, aicinām tos latviešu filmu režisorus, scenārija autorus, operatorus, māksliniekus un latviešu filmās izmantotās mūzikas autorus, kuru veidotie darbi tiek piedāvāti vietnē www.filmas.lv, pārliecināties, vai jūsu līgums ar AKKA/LAA attiecas arī uz jūsu darbu izmantojumu internetā. To var izdarīt pavisam vienkārši: ieskatīties līgumā, ko esat noslēguši ar AKKA/LAA, vai, ja līgums

Autori — kolēģi un draugi

Komponista Georga Pelēča dēls jasmīni pērn saplaukušī pasaules malā — viņam balva par skandāru „Plaukstošais jasmīns”

Bezgalīgi jaudīgā racēja un smēlēja — fotogrāfe Māra Brašmane

nav atrodams, piezvaniet Reinim Norkārklam (67506424) — viņš autoru datubāzē pārbaudīs katra autora sniegtā pilnvarojuma apjomu. □

Ance Krastiņa,
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu
nodaļas vadītāja

Publiskā patapinājuma aktualitātes

Lai cik tas kādam šķistu dīvaini, digitālajā laikmetā joprojām pieaug to valstu skaits, kurās publiskā patapinājuma tiesības ir ne tikai formāli atzītas likumdošanā, bet darbojas arī šo tiesību atlidzināšanas modelis. Šobrīd autori atlidzību par savu darbu izsniegumu bibliotēkās saņem 32 valstīs.

Daļēji to var skaidrot ar Eiropas Savienības prasību nodrošināt šīs tiesības visās tās dalībvalstīs. Ir valstis, kurās šī prasība joprojām nav īstenota, un nereti pie tā ir vainīgi paši autori, kas nelielas zinīs par savām tiesībām. Tipiski un ilggadēji piemēri tam ir Rumānija un Bulgārija. Kā pilntiesīgs jaunpienācējs „publiskā patapinājuma saimē” savukārt ir sveicama Polija, kur autori atlidzību saņems, sākot ar 2016.gadu.

Pēdējo gadu visvairāk apspriestais jautājums saistībā ar publisko patapinājumu ir šo tiesību perspektīvas digitālajā vidē. Nav gluži tā, ka e-

modeļiem izrādīsies veiksmīgāks. Vai atsevišķu e-grāmatu vienlaikus var lasīt viens vai vairāki lietotāji? Vai tā ir lasāma tiešsaistes režīmā vai lejuplādējama uz ierobežotu laiku? Pēc kāda principa aprēķināma atlidzība par šādu izmantojumu? Uz e-patapinājumu attiecas publiskā patapinājuma nosacījumi vai katras e-grāmatas patapinājums ir atsevišķi jāaskaņo ar izdevēju? Tie ir jautājumi, uz kuriem daudzās valstīs jau tiek meklētas atbildes. Jau minētā Nēderlande uz pēdējo no šiem jautājumiem ir lūgusi sniegt atbildi Eiropas Savienības Tiesu. Lielbritānijā autori ir sākuši reģistrēt savas e-grāmatas, taču par to patapinājumu bibliotēkās pagaidām netiek maksāta atlidzība. Piemērs vienkāršotam problēmas risinājumam rodams Kanādā — valstī, kur patapinājuma atlidzība tradicionāli tiek maksāta nevis saskaņā ar izsniegumu, bet gan bibliotēku krājumā esošo grāmatas eksemplāru skaitu. No nākamā gada Kanādas autoriem atlidzība pienāksies arī par faktu, ka

publicēts elektroniski, taču kļuva par dižpārdokli arī drukātā formā un bija viena no visbiežāk patapinātajām grāmatām daudzu valstu bibliotēkās. Tiesa, dažī veiksmes stāsti nebūt nenozīmē, ka autoram būtu jāzaudē modrība — e-grāmatu un citu elektronisko resursu plašāka un dziļāka iesakņošanās mūsu ikdienā ir jau noticis fakts, taču tas nes arī jaunus izaicinājumus un problēmas, kuru risinājumi mums būs jāmeklē visiem kopīgi. □

Inese Zandere vienu no divām balvām — uzminiet, kuru — jau pārvērtusi par mūžam nevīstošu rožu pušķi

Autortiesību bezgalības balva — filmas „Zirnekļa” mūzikas autoram — komponistam Mārtiņam Braunam

grāmatas jau ir iekarojušas dominējošās pozīcijas pasaules bibliotēkās, taču to skaits turpina pieaugt, un e-patapinājums ir realitāte, ar kādu jau ir jāreķinās. Tā iepriekšējā gadā Nēderlandes publiskajās bibliotēkās e-grāmatas patapināja 10% lasītāju, bet Dānijas bibliotēkās šobrīd e-formātā ir pieejamas vairāk nekā 11 000 grāmatu. Jauno un visām iesaistītām pusēm (t.i., autoriem, izdevējiem, bibliotēkām un lasītājiem) pieņemamu e-patapinājuma modeļu meklējumi turpinās, un nez vai ir sagaidāms kāds universāls paraugs, pēc kāda vadīties. Nav arī zināms, kurš no

viņu grāmata bibliotēkā ir pieejama kādā no diviem e-formātiem — pdf vai ePUB. Latvijā diskusijas par e-patapinājumu vēl nav sāktas, taču no tām izbēgt nevarēsim, un agrāk vai vēlāk tās aktualizēsies. Šajā gadījumā īpaši noderīga izrādīsies citu valstu pieredze. E-grāmata autoram nenozīmē tūlītēju kontroles zaudēšanu par savu darbu. Piemēram, skandalozu slavu iemantojušais E.L. Džeimsas romāns „Greja piecdesmit nokrāsas” sākotnēji tika

E-grāmata nenozīmē, ka autors zaudē kontroli pār savu darbu

Autortiesību bezgalības balvas saule krūtīs un sejā dziesmas „Smile” autoriem Reinim Brīģim un Ralfam Eilandam

Reinis Norkārklis,
AKKA/LAA Mediju nodaļas vadītājs

Publiskais patapinājums: piezīmes uz "ekseļa" malām

Profesionāļu solidaritāte — horeogrāfu Jāni Ērgli sveic kolēģis Agris Daņilevičs

Skaitļi ir konkrēti un sausi: par Latvijas publiskajās bibliotēkās pagājušajā — 2014.gadā izsniegtajām grāmatām, nošu izdevumiem, kompaktdiskos un citos datu nesējos ierakstītajiem darbiem to autoriem sadalīti 258 060,61 eiro.

Kopējais grāmatu izsniegumu skaits bijis 2 748 667, fonogrammām, notīm un filmām kopā — 1424. Pētījumā apkopoti dati par Rīgas Centrālo bibliotēku, Latvijas Universitātes bibliotēku, Cēsu, Liepājas, Jelgavas, Ventspils pilsētu bibliotēkām, Latgales Centrālo

Kurus "mūsējo" darbus lasa visbiežāk?

bibliotēku un visu minēto bibliotēku filiālēm (kopskaitā 123). Vairums lasītāju izvēlējušies ārvalstu autoru darbu tulkojumus, līdz ar to lielākā daļa summas dalāma tulkojamiem. Tas liek atgādināt ne tikai tulkojamiem, bet arī pārējiem tekstu, mākslinieciskā noformējuma, ilustrāciju, literāro apdaru autoriem un krājumu sastādītājiem reģistrēt savus vēl neregistrētos darbus, tāpat arī mudināt kolēģus reģistrēt tiesības saņemt publiskā patapinājuma atlīdzību, ko nākamgad aprēķinās par 2015. gada izsniegumiem. Kā ik gadu, lasītāji un paši autori ir kāri uzzināt, kurus darbus lasa visbiežāk. Vēlams, ar vietām topus un precīzu lasītāju skaitu, jo savā ziņā pieprasījums pēc visdažādākajiem darbiem bibliotēkās ir viens no Latvijas kultūras stāvokļa indikatoriem, kas liecina par lasītāju ikdienas interesēm. Protams, lielāko interesi izraisa "savējie" — latviešu oriģinālliterāras autori. Kopējā izsniegumu

tabulā latviešu oriģinālproza un dzeja atrodamas pamišus ar ārvalstu literatūru, starp romānu nosaukumiem vid tehniska rakstura izdevumi, publicistika, bērnu dzejoļi, zinātnisku rakstu krājumi, mācību grāmatas un tā tālāk, un tā tālāk — viss, kas vien nonācis bibliotēku krājumos.

Saraksta absolūtais uzvarētājs ir Māras Zālītes romāns "Pieci pirksti" ar 1748 izsniegumiem — ne tikai latviešu oriģinālliterāras, bet arī visa saraksta līderis. Šajā ziņā romāns pārspēj arī visu tulkojoto literatūru.

Arno Jundze laikrakstā "Neatkarīgā Rīta Avīze" 2015.gada 2.decembrī rakstā par Lauku bibliotēku atbalsta biedrības (LBAB) datiem, kas uzrāda pilsētu un pagastu publiskajās bibliotēkās šogad iecienītākos darbus, līdztekus Māras Zālītes romānam min Kornēlijas Apškrūmas dzeju. Vēlreiz ejam cauri "Excel" tabulai, meklējot pēc oriģināldzejas topa. Kornēlijas Apškrūmas ir gluži vienkārši daudz: no visiem AKKA/LAA datubāzē autores reģistrētajiem krājumiem lasītāji uz mājām vismaz vienu reizi ņēmuši piecdesmit no šiem izdevumiem. Lūkojot pēc viena visbiežāk lasītā dzejas krājuma, pirmais sarakstā tomēr ir Ojāra Vācieša "Astoņi kustoņi". □

Renāte Kārklīņa

AKKA/LAA Publiskā patapinājuma nodaļas vadītāja

Autortiesību aizsardzība veicina ekonomikas izaugsmi

Sarptautiskā Autoru un komponistu biedrību konfederācija (CISAC) decembrī noslēgusi pētījumu „Kultūras laiks — pirmā kultūras un radošo industriju pasaules karte” (sk. <http://www.worldcreative.org/>).

CISAC apvieno 230 autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas visā pasaulē, pārstāvot vairāk nekā 5 miljonus autoru. Eiropā vien autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas 2014.gadā iekasējušas 4,868 miljardus eiro, un te ir arī Latvijas pienums: 2014.gadā AKKA/LAA autoriem un blakustiesību īpašniekiem kopā savāca vairāk nekā 5,4 miljonus eiro.

Pētījums pirmoreiz piedāvā pārskatu par kultūru sazobē ar pasaules ekonomiku. Analizēti 11 kultūras un radošās industrijas (KRI) sektori: reklāma, arhitektūra, grāmatniecība, spēles, filmas, mūzika, periodika, izpildītājmāksla, radio, televīzija un vizuālā māksla. Visaugstākā nodarbinātība konstatēta vizuālajā mākslā (6,73 miljoni darbavietu), grāmatniecībā (3,67) un mūzikā (3,98). 2014.gadā pasaulē KRI ieņēmumi bija lēšami 2 250 miljardos ASV dolāru, t.i., 3%

no pasaules IKP; kopumā KRI bija nodarbināti 29,5 miljoni cilvēku — 1% visu pasaules darbaspējīgo iedzīvotāju, tātad vairāk nekā to, kas strādājuši autorūpniecībā Eiropā, Japānā un ASV (25 miljoni). Pētījums rāda, cik būtisks ir KRI pienums digitālajā ekonomikā — to produkti veicina digitālo ierīču ražošanu un noietu, nodrošina programmatūru un saturu, baro tiešsaistes un straumēšanas pakalpojumu jomas. Redzams, ka atlīdzība par digitalizētu (piemēram, lejupielādētu vai straumētu) mūziku pielīdzinājusies atlīdzībai par mūzikas ierakstiem

materiālos nesējos, piemēram, CD un vinila platēs. Augusi interese par mūziku dzīvā izpildījumā — salīdzinot ar 2013.gadu, iekasētā atlīdzība bijusi par 1,9% lielāka. Mūziķis Žans Mišels Žārs (Jean-Michel Jarre), CISAC prezidents un UNESCO labas gribas vēstnieks, atgādinājis, ka autoriem

ir nepieciešama vide, kas sargā viņu morālās un ekonomiskās jeb nemantiskās un mantiskās tiesības, — tikai tā iespējams ražīgs radošais darbs. „Mēs ceram, ka šis pētījums politiķiem visā pasaulē tiks saprasts — sargāt autorus nozīmē sildīt ekonomiku. Mūsu radošās industrijas palīdz

Pētījums par kultūru sazobē ar pasaules ekonomiku

Vēl divi Autortiesību bezgalības balvas laureāti: kinorežisors Romualds Pipars (2014.gads) un AKKA/LAA izpilddirektore Inese Paklone (2010.gads)

būvēt ilgtspējīgu ekonomiku, piedāvā darbavietas, gūst ienākumus, maksā nodokļus un miljoniem cilvēku, starp kuriem ir daudz jauniešu, ļauj nodrošināt iztiku, liekot lietā radošu talantu,” viņš secinājis. □

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciāliste

2014.gadā atdzimusi 1992.gada filma „Zīrekļis” — balvu saņem filmas māksliniece Gaļina Mass...

Andris Niedzviezis — 2015.gadā amatiereteātros pieprasītu lugu autors

Meklējam tiesību īpašniekus!

Autortiesību likumā ir noteikti gadījumi, kādos autora mantiskās tiesības administrē tikai kolektīvi. Tas nozīmē, ka šajos gadījumos AKKA/LAA vāc atlīdzību par autora darbu izmantošanu neatkarīgi no tā, vai autors ir noslēdzis līgumu ar AKKA/LAA vai nav.

Tikai kolektīvi AKKA/LAA administrē: autoru darbu izmantojumu publiskajā izpildījumā, ja tas notiek izklaides vietās, kafējnīcās, veikalos, viesnīcās un citās tamlīdzīgās vietās; darbu publisku patapinājumu (izņemot datorprogrammas, datu bāzes un mākslas darbus); retranslēšanu pa kabeļiem; reproducēšanu personiskai lietošanai jeb tā saukto nesēja atlīdzību; vizuālās mākslas darbu tālākpārdošanu. Šo iekasēto atlīdzību reizēm nav iespējams izmaksāt tāpēc, ka biedrībai nav nepieciešamās informācijas par autoru: nav apliecinājuma, ka viņš patiešām radījis izmantoto darbu, nav autora personas koda, deklarētās dzīvesvietas adreses, bankas konta, mantinieku gadījumā — mantošanas apliecības. Saskaņā ar Autortiesību likumu autoratlīdzību, ko nevar izmaksāt, dēvē par nenoskaidroto atlīdzību un pēc trim gadiem, ja tiesību īpašnieks tā arī nav atradies, naudu pievieno kārtējai attiecīgajai sadalei un sadala pārējiem autoriem.

Pievienojam to autoru izlases sarakstu (08.06.2015.), par kuru darbu izmantojumu AKKA/LAA ir iekasējusi atlīdzību, taču, trūkstot ziņām par autoru, nevar to izmaksāt. Ja šajā sarakstā pamanāt kāda sev pazīstama cilvēka vārdu, lūdz, informējiet viņu vai viņa mantiniekus par saņemamo atlīdzību! □

Ieva Kolmane,
AKKA/LAA sabiedrisko
attiecību speciāliste

Kristīne Alksne
Jānis Ange
Nikolajs Bogdanovs-Beļskis
Brāļi Laivinieki
Artūrs Breģis
Elita Bukovska
Vilnis Bulavs
Sabīne Bērziņa
Guntra Drozdova
Ģederts Eliass
Žanna Evarte
Ērika Ferda
Ēriks Garkulis
Voldemārs Gavēnis
Inese Grāvere
Edīte Grīnberga
Anrijs Grīnbergs
Raimonds Gusarevs
Lev Gushchin
Valdis Jancis
Dina Kalniņa
Māris Kalniņš
Toms Kalniņš
Vitālijs Kalvāns
Reinis Kotovs
Eduards Kraucs
Anita Kupriša/Kuprisa
Pauline Kļaviņa
Edgars Ķauķis
Mārtiņš Lapiņš

Milda Lasmane
Jānis Lauva
Dina Liepa
Arnolds Lūsis
Lehs Majeviskis
Alberts Melnbārdis
Laimonis Mieriņš
Laura Ozola
Arnolds Pankoks
Sergejs Patruševs
Vijsa Poļaka
Mārtiņš Puķe
Andrejs Rudzītis
Oļegs Rudņevs
Līga Rundāne
Herberts Ernests Siliņš
Ārijs Skride
Burghards Sosārs
Margarita Stradiņa
Dinārs Stundiņš
Renalds Trakims
Ernests Treimanis
Eiženija Turkina
Andris Upenieks
Edgars Vanags
Vjačeslavs Verbins
Vita Viksna
Visvaldis Ziediņš
Zane Zvirgzdiņa

Pirmoreiz
Autortiesību
bezgalības balvas
kritušas grupai
„Carnival Youth”

Autora balva 2016

Līdz 2016.gada 14.martam aicinām ikvienu AKKA/LAA pārstāvētu autoru izvirzīt kandidatūru Autora balvai 2016 par jaunu darbu, kas viņu radoši iedvesmojis vai provocējis ar novatorismu, profesionālismu un izcilu māksliniecisko kvalitāti.

Autora balvu 2016 piešķirs AKKA/LAA pārstāvētam Latvijas autoram par darbu, kurš publicēts laikposmā no 2014.gada marta līdz 2016.gada februārim ieskaitot. Autoru biedrības AKKA/LAA Autora balva ir dibināta 2014.gadā saskaņā ar biedrības padomes lēmumu. Autora balvas mērķis ir uzturēt Latvijas kultūras radītāju savstarpējās koleģiālās solidaritātes garu, atzīmēt autoru izcilos sasniegumus jebkurā darba veidā un žanrā, stiprināt intelektuālā

darba veicēju pašapziņu un pievērst uzmanību autoru organizācijai, kas administrē mantiskās tiesības, nodrošinot autoru darbu likumīgu lietojumu un autortiesību aizsardzību Latvijā. Autora balvu veido piemiņas balva un naudas summa 1111 eiro apmērā. Autora balvu un pasniegšanas sarīkojuma izdevumus nodrošina AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonds.

Kandidatūras izvirzīšanas termiņš — 14.03.2016., nosūtot rakstveida pieteikumu pa pastu biedrībai AKKA/LAA, A.Čaka 97, Rīga, LV-1011 vai nogādājot to personīgi.

Sīkākas ziņas un AB nolikumu sk. AKKA/LAA mājaslapā: http://www.akka-laa.lv/lat/autoriem2/akka_laa_kulturas_un_izglitibas_fonds/autora_balva/. □

Cienījamie autori!

Autori, kas noslēguši līgumu ar AKKALAA, neaizmirstiet paziņot, kad kaut ko oficiāli grozāt savos vārdos, uzvārdos vai rekvizītos — precāties, šķirāties, maināt deklarēto adresi, banku vai norēķinu kontu! Ievērojot, ka bankas neņem preti neatpazīstamai personai pārskaitāmo atlīdzību, aizkavējas maksājumi arī citiem autoriem! Saziņai: info@akka-laa.lv; tel.: 67506131! □

Grupas „Carnival Youth” dalībnieks, delegāts un kurjers Alekss Luriņš ar balvu nastu rokās prātā piesauc zīmīgo godalgotās dziesmas rindu „Never Have Enough”

Grupa „Galaktika” un Normunds Zušs

Pirmoreiz Autortiesību bezgalības balvu saņem horeogrāfs Jānis Erglis, kas pasaulē aizdancinājis „Kreiburgas polku”

Ziņas īsumā

Likumprojekts par radošas personas statusu

Pēc aptuveni 20 gadu ilgiem centieniem Latvijā tikt pie likuma par radošas personas statusu beidzot parādījusies cerība tādu sagaidīt. Septembrī portāls *lvportals.lv* vēstīja, ka beidzot „zirgi ir iejūgti”, jo jūnijā Kultūras ministrija likumprojekta izstrādi pabeidza. Tā sabiedriskā izvērtēšana noritēja līdz 24.jūlijam. 15.septembrī Kultūras ministrija ar likumprojektu iepazīstināja Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju Valstiskās audzināšanas un jaunatnes lietu apakškomisijas sēdē. Likuma mērķis ir sniegt atbalstu radošajām personām, kuras specifiskā nodarbinātības rakstura dēļ nesaņem regulārus ienākumus vai piedzīvo īslaicīgu darbības zudumu. Tas nozīmē, ka palīdzība pienāksies tieši ilgstoša bezdarba vai slimības gadījumā. Turklāt palīdzība pienāksies tieši t.s. brīvmāksliniekiem jeb tām radošām personām, kas nestrādā algotu darbu pie darba devēja, bet samaksu par padarīto saņem uz

autoratlīdzības līguma pamata.

Likumprojekts paredz, ka radošo personu atbalsta pasākumu programmai katru gadu tiek paredzēts finansējuma apjoms no valsts budžeta, ko piešķirs Kultūras ministrijai. Savukārt ministrija šo naudu deleģēs profesionālajām radošajām organizācijām. Sīkāk sk. <http://www.lvportals.lv/visi/likumi-prakse?id=273730>.

PVN un izklaides industrija

Vēršoties pret Finanšu ministrijas ieceri no nākamā gada ar 21% PVN aplikt izklaides komercpasākumus, 24.novembrī vairāki desmiti mūziķu pulcējās protesta akcijā pie Saeimas nama. 26.novembrī Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija vienojās grozījumus atlikt. Pašlaik PVN likmi plānots ieviest no 2017.gada attiecībā uz ārzemju viesmākslinieku pasākumiem.

LTV jāmaksā par mūzikas raidīšanu

Augstākās tiesas (AT) Civillietu tiesu palāta 3.decembrī daļēji apmierināja biedrības

„Autortiesību un komunikācijas konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” (AKKA/LAA) prasību un valsts bezpeļņas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Televīzija” pretpasību. Tiesa noteica, ka biedrības AKKA/LAA un Latvijas Televīzijas noslēgtā licences līguma 3.1.punktā paredzamais atlīdzības lielums 2005. un 2006.gadā ir 2% no licences līgumā definētajiem ieņēmumiem un 2007. un 2008.gadā — 1,5% no licences līgumā definētajiem ieņēmumiem. Tiesa no Latvijas Televīzijas AKKA/LAA labā piedzina atlīdzību par laiku no 2005.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim EUR 637 836,89 apmērā, tiesas izdevumus valsts nodevas nomaksai EUR 1865,40 apmērā un ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai EUR 5030,05 apmērā. Pēc pilna tiesas sprieduma saņemšanas lietas dalībnieki to 30 dienu laikā varēs pārsūdzēt kasācijas kārtībā AT Civillietu departamentā. □

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciāliste

Tālākpārdošanas tiesības — vispasaules tiesības

Vizuālo mākslas oriģināldarbu tālākpārdošanas tiesības jeb droit de suite 2015.gadā kļuvas par galveno tematu visās ar vizuālo darbu tiesību administrēšanu saistītajās autortiesību organizāciju konferencēs un tehniskajās komisijās.

Tālākpārdošanas tiesības ir neliela (Latvijā — 5%), bet taisnīga atlīdzības daļa, kas par mākslas darba atkārtotu pārdošanu ar izsoļu, mākslas galeriju vai veikalu starpniecību pienākas mākslas darba autoram dzīves laikā un viņa mantiniekiem 70 gadu pēc autora nāves. Mākslas pārdevēji gūst ienākumus no pārdotajiem autordarbiem, un ir tikai loģiski un taisnīgi, ka autori saņem daļu šo ienākumu. Tālākpārdošanas tiesības ir radītas ekskluzīvi māksliniekiem, jo tā ir viņu vienīgā iespēja saņemt atlīdzību par darbu atkārtotu pārdošanu, kas ir pielīdzināma atlīdzībai, kura citās jomās autoriem pienākas par dziesmu, tekstu un filmu publisko izpildījumu.

Saskaņā ar Autortiesību likumu un Kultūras ministrijas atļauju Latvijā tālākpārdošanas tiesības administrē un atlīdzību sadala AKKA/LAA. Kaut arī tālākpārdošanas tiesības ir radušās jau 1920.gadā — Francijā — un šobrīd veiksmīgi darbojas 81 pasaules valstī, tās joprojām nav ieviestas lielākajos mākslas tirgos — Ķīnā, ASV un Šveicē. Lai māksliniekiem būtu iespēja saņemt tālākpārdošanas atlīdzību visā pasaulē, 2014.gadā starptautiskās vizuālo darbu autortiesību organizācijas sagatavoja petīciju par tālākpārdošanu tiesību ieviešanu visā pasaulē. Petīcijas izsludināšana izrādījās ļoti veiksmīga, jo to ar savu parakstu jau atbalstījuši vairāk nekā 15 000 pasaules mākslinieku. Šim nolūkam īpaši izveidotajā mājaslapā www.resale-right.org petīciju aicināti parakstīt arī Latvijas mākslinieki. Ikgadējā Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas (CISAC) vizuālo darbu autortiesību organizāciju tehniskajā komisijā, kas sapulcējās 2015.gada 18. un 19.maijā Buenosairesā, atbalstu petīcijai un tālākpārdošanas tiesību ieviešanai kopumā izteica arī Argentīnas valdības senatore Norma Mokandini (*Norma Mokandini*). Jāteic, ka valsts atbalsts ir svarīgs un nozīmīgs jebkurai autortiesību organizācijai, jo tad tā var vēl labāk un efektīvāk pārstāvēt autoru tiesības. Arī Ķīnas autortiesību pārstāvji ir iepazīstināti ar pozitīvo Francijas

Ar Autortiesību bezgalības balvu 2015 tālāk radošā ceļā dodas nu jau četrkārtējais balvas laureāts maestro Raimonds Pauls

piemēru tālākpārdošanas tiesību ieviešanā un administrēšanā, un diskusijās pie apaļā galda jau likti pamati turpmākai sadarbībai. 2015.gada 22.oktobrī Maskavā CISAC darbības ietvaros notika pirmā tikšanās ar organizāciju UPRAVIS, kurai ir tiesības administrēt tālākpārdošanas tiesības Krievijas teritorijā. Sarunās piedalījās Krievijas kultūras ministre un Krievijas mākslas tirgus pārstāvji. AKKA/LAA 2010.gadā ir noslēgusi savstarpējo pārstāvniecības līgumu ar UPRAVIS par tālākpārdošanas tiesību pārstāvēšanu. UPRAVIS pārstāvji atzina, ka viņiem ir nepieciešams CISAC atbalsts un pieredze ilgtspējīgai un godīgai tālākpārdošanas tiesību ieviešanai Krievijas mākslas tirgū. Līdz šim laikam Latvijas autori no UPRAVIS nav saņēmuši atlīdzību.

Aizsargātos Latvijas autoru darbus arvien vairāk un biežāk pārdod dažādās pasaules valstīs, un māksliniekiem vai viņu tiesību mantiniekiem ir iespēja saņemt atlīdzību, jo AKKA/LAA ir noslēgusi līgumus ar gandrīz visām vizuālo darbu autortiesību aģentūrām. Piemēram, 2015.gadā ienākuši maksājumi no Zviedrijas, Lielbritānijas un Vācijas. Tas nozīmē, ka tālākpārdošanas

tiesības tiešām kļūst par vispasaules tiesībām, un šeit ir runa gan par atlīdzību, gan cieņu pret māksliniekiem. Atgādinu, ka autoriem, kuri ir noslēguši līgumu ar AKKA/LAA, nav jāiesniedz papildu dokumenti vai jāslēdz papildu vienošanās: viņiem atlīdzību par

tālākpārdošanu AKKA/LAA iekasē un izmaksā saskaņā ar sadales noteikumiem.

Autori vai viņu mantinieki, kuri nav noslēguši līgumu ar AKKA/LAA, var pieprasīt viņiem pienākošos atlīdzību, ierodoties AKKA/LAA birojā, ņemot līdzi personu apliecinošus dokumentus un notāra apstiprinātu mantojuma apliecību □.

Māksliniekam ir iespēja saņemt atlīdzību par darbu atkārtotu pārdošanu

Inga Mūrniece,

AKKA/LAA Vizuālo darbu nodaļas vadītāja

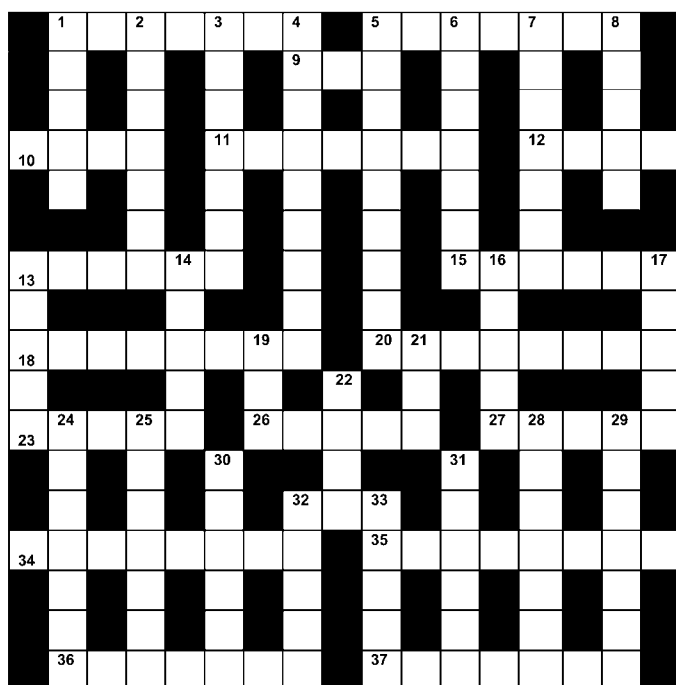

Spridītis gluži kā autors sarok mantu, ko kodes un rūsa nemitā

Melnbaltās draudzenes

Iepriekšējā „AKKA/LAA Ziņu” numurā publicēto krustvārdu miklu atminēja un balvu ieguva Agnese Kokneviča, saņemot Arnolda Auziņa apkopotu literatūrvēsturisko anekdožu krājumu „Arī rakstnieks ir cilvēks” (apgāds „Dienas Grāmata”). Sveicam vienīgo veiksmīniece! □

Atminētajā krustvārdu miklā saskaitiet „S” burtus un ar norādi „Krustvārdu mikla” skaitļi kopā ar vārdu, uzvārdu un tālruna numuru līdz 2016.gada 29.februārim sūtiet uz info@akka-laa.lv vai aizpildītu kuponu — uz AKKA/LAA, A.Čaka iela 97, Rīga, LV-1011. Vēstules, kurās būs norādīts pareizs „S” burtu skaits, piedalīsies izlozē, kur trīs no sūtītājiem saņems balvu — vērtīgu grāmatu. 383

Iepriekšējā biļetena „AKKA/LAA Ziņas Nr.41” krustvārdu miklas atminējums

Horizontāli. ⇄

1. Burdons. 5. Parūkas. 9. ABBA. 10. Rotkale. 11. Nots. 12. Kši. 13. Kaducejs. 16. Dziedonis. 20. Prāts. 24. Rumba. 25. Largo. 26. Āksts. 29. Ansis. 32. Kodekss. 36. Nīmanis. 37. Vaikule. 38. Soļi. 39. Saī. 40. Saī.

Vertikāli. ⇄

1. Bārbija. 2. Rūnas. 3. Operete. 4. Sintakse. 5. Paradīze. 6. Rēzekne. 7. Kalna. 8. Sirtaki. 13. Kiprā. 14. Duāls. 15. Cēsis. 17. Darna. 18. Nimbs. 19. Skats. 21. Elpo. 22. Irbe. 23. Dons. 27. Kannas. 28. Tremolo. 30. Noturēt. 31. Ibsens. 32. Kantri. 33. Dasēns. 34. Kavara. 35. Stings.

Pareizā atbilde: „1” un „ī” burtu skaits atminētajā miklā — 17.

Jura Sosnovska krustvārdu mikla

Horizontāli. ⇄

1. Dailis teātra aktieris (1986), Alans lugā „Equus”. 5. Dziedātāja (1940), dēvēta par smeldzīgāko latviešu estrādes divu. 9. E.Lāča animācijas filma „... un lielpilsēta”. 10. Amerikāņu rokgrupa, kuras pastāvēšanas laikā pārdots vairāk nekā 80 miljonu šīs grupas ierakstu. 11. Sevišķi dārgs, grezns priekšmets.

12. Leģendāra latviešu aktrise (1932—2012). 13. No Ēģiptes izraidīts Latvijas pilsonis, žurnālists (1965). 15. Latviešu gleznotājs, jurists (1897—1975).

18. 10., 11. un 12. Saeimas deputāts, žurnālists (1959). 20. Neliela apjoma instrumentāls trīsdalīgs skaņdarbs vienam vai diviem izpildītājiem. 23. A.Grīna romāna „Sārtās buras” galvenā varone. 26. Dž.Skulmes personālizstāde „... un forma” Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā. 27. Tuvo Austrumu valsts (prezidents — Hasans Rūhāni). 32. Latviešu gleznotāja (1924—1964) priekšvārds. 34. Skaņu izplatība un dzirdamība telpā. 35. „Mona Liza”, arī ...

36. Amerikānis (1919—1994), bērnu grāmatas „Ko ļaudis augu dienu dara” („Jumava”, 2015) autors un ilustrators. 37. Holandiešu gleznotāja Rembranta sievas vārds.

Vertikāli. ⇄

1. Latviešu reperis, kopā ar Dj Monsta radījis kopprojektu „Pacel savu balsi”.

2. Latviešu ērgelnieks (1946). 3. Latviešu trompetists, dziedātājs, komponists (1973). 4. Poļu rakstnieks (1846—1916), romāna „Krustneši” autors. 5. Latviešu diriģents (1942), nozare — simfoniskā mūzika, opera, balets. 6. Zviedru rakstnieks, romāna „Meitene ar pūķa tetovējumu” autors. 7. Viens no izcilākajiem latviešu grafiķiem (1909—1972). 8. Latviešu rakstnieka (1924—1989) priekšvārds, viņa mūža interese bija jūra un jūras ļaudis. 13. Personas vārds kādā S.Lāgerlēvas romāna nosaukumā. 14. Pasaulslavenā romāna „Mūzikas skaņas” autore (1905—1987). 16. Krievijā populārā dziesminieka un aktiera Vladimira Visocka dzīvesbiedre. 17. Tautas dziesma 4003-9 „... māte mani sauca”. 19. Plaši zināms A.Čaka dzejolis. 21. Igaunņu un padomju teātra un kino aktieris, dziedātājs (1933—2002). 22. Latvijas Nacionālās operas dziedātāja (1965), tagad režisora asistente. 24. Ar Marku Rotko saistīta Dž.Logana luga Valmieras teātrī.

25. Lidojošs kukainis kādā I.Ziedoņa un R.Paula dziesmā (V.Lapčenoka izpildījumā). 28. Rakstnieks Blaumanis, aktieris Plēpīns, mākslinieks Pērle, visi ir ...

29. Ilggadēja Latvijas Radio teātra režisore (1918—1989). 30. Erkila Puaro radītāja. 31. Faraons, kura vārdā nosaukta Ēģiptes lielākā piramīda. 32. Latvijas Kultūras akadēmijas dibinātājs, politiskais un sabiedriskais darbinieks (1952—2006). 33. Visu dievu un cilvēku tēvs skandināvu mitoloģijā.

25. Lidojošs kukainis kādā I.Ziedoņa un R.Paula dziesmā (V.Lapčenoka izpildījumā). 28. Rakstnieks Blaumanis, aktieris Plēpīns, mākslinieks Pērle, visi ir ...

29. Ilggadēja Latvijas Radio teātra režisore (1918—1989). 30. Erkila Puaro radītāja. 31. Faraons, kura vārdā nosaukta Ēģiptes lielākā piramīda. 32. Latvijas Kultūras akadēmijas dibinātājs, politiskais un sabiedriskais darbinieks (1952—2006). 33. Visu dievu un cilvēku tēvs skandināvu mitoloģijā.

29. Ilggadēja Latvijas Radio teātra režisore (1918—1989). 30. Erkila Puaro radītāja. 31. Faraons, kura vārdā nosaukta Ēģiptes lielākā piramīda. 32. Latvijas Kultūras akadēmijas dibinātājs, politiskais un sabiedriskais darbinieks (1952—2006). 33. Visu dievu un cilvēku tēvs skandināvu mitoloģijā.

29. Ilggadēja Latvijas Radio teātra režisore (1918—1989). 30. Erkila Puaro radītāja. 31. Faraons, kura vārdā nosaukta Ēģiptes lielākā piramīda. 32. Latvijas Kultūras akadēmijas dibinātājs, politiskais un sabiedriskais darbinieks (1952—2006). 33. Visu dievu un cilvēku tēvs skandināvu mitoloģijā.

Pateicamies visiem, kas iesaistījās miklas minēšanā, un vēlam veiksmi turpmāk!

Atbildes kupons

Vārds:

Uzvārds:

Tālrunis:

„S” burtu skaits: